

Силабус освітнього компоненту

Сучасний конституціоналізм

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський) рівень

Освітньо-професійна програма – Право

Рік навчання: 2024-2025, Семестр: 8

Кількість кредитів: денна ф/н - 3, заочна ф/н - 3

Обсяг годин: денна ф/н - 90, заочна ф/н - 90

Мова викладання: українська

Підсумковий контроль – залік

Форма проведення занять – лекції, семінарські заняття

Назва освітнього компоненту	<u>Сучасний конституціоналізм</u> Modern constitutionalism
Викладач	Гондурак Віталій Федорович , асистент кафедри міжнародного, конституційного та адміністративного права Івано-Франківського навчально-наукового юридичного інституту Національного університету «Одеська юридична академія» Івано-Франківськ, вул. Максимовича, 13 каб. 309
E-mail:	v.gondurak@me.com
Консультації викладача	Чт. 14.00-16.00

1. Коротка анотація до курсу: Потреби формування науково-практичної парадигми сучасного конституціоналізму в Україні, впровадження його функціонального механізму в конституційну дійсність обумовлюють актуальність і нагальну необхідність вивчення спеціальної навчальної дисципліни (спеціального курсу) «Сучасний конституціоналізм».

Вивчення цієї спецдисципліни цілеспрямовано на з'ясування сутності, змісту, мети, принципів та інституціональної системи конституціоналізму, також його функціонального механізму в сучасних умовах українських реалій.

Теоретичну основу спецдисципліни «Сучасний конституціоналізм» становлять праці класиків світової філософської та правової думки, також праці вітчизняних та зарубіжних учених. Нормативну та емпіричну основу спецдисципліни становлять історико-правові джерела вітчизняного та зарубіжного права, міжнародні правові документи, чинне законодавство України, акти Конституційного Суду України, практика судів загальної юрисдикції, адміністративна практика, матеріали преси та інтернет-ресурси, статистичні матеріали. Спеціальний навчальний курс «Сучасний конституціоналізм» має більш вузький зміст відносно курсу конституційного права України як нормативної навчальної дисципліни. Предметом спецкурсу є теорія та практика сучасного конституціоналізму в Україні в їх нерозривному взаємозв'язку та взаємообумовленості.

2. Формат курсу: Очний та/або змішаний.

3. Компетентності, які мають бути сформовані у результаті опанування навчальної дисципліни:

Інтегральні компетентності: Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі

у галузі правничої діяльності.

Загальні компетентності:

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК6. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК13. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Спеціальні компетентності:

СК1. Здатність застосовувати знання з основ теорії та філософії права, знання і розуміння структури правничої професії та її ролі у суспільстві.

СК3. Цінування та повага до гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння її правової природи.

СК4. Здатність застосовувати Конвенцію про захист прав людини та основоположних свобод, а також прецедентну практику Європейського суду з прав людини.

СК6. Здатність здійснювати порівняльний аналіз окремих правових інститутів права Європейського Союзу та Ради Європи і правової системи України.

СК7. Здатність застосовувати норми та інститути права, щонайменше з таких галузей права, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, трудове право, кримінальне і кримінальне процесуальне право.

СК12. Здатність аналізувати правові проблеми та обґрунтовувати правові позиції.

СК13. Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ.

СК17. Здатність виділяти юридично значимі факти у різних правових ситуаціях.

4. Програми результати навчання:

ПРН1. Визначати переконливість аргументів у процесі оцінки заздалегідь невідомих умов та обставин.

ПРН2. Знати та розуміти міжнародні стандарти прав людини, положення Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практику Європейського суду з прав людини.

ПРН4. Знати та розуміти основи права Європейського Союзу.

ПРН6. Оцінювати недоліки і переваги певних правових аргументів, аналізуючи відому проблему.

ПРН8. Застосовувати інститути міжнародного публічного права, а також міжнародного приватного права.

ПРН13. Знати та розуміти особливості реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права

ПРН18. Застосовувати в професійній діяльності основні сучасні правові доктрини, цінності та принципи функціонування національної правової системи.

ПРН22. Надавати консультації щодо можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів у різних правових ситуаціях.

5. Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин (ДФ)	Загальна кількість годин (ЗФ)
лекції	14	10
семінарські заняття	16	6
індивідуальна робота	10	10
самостійна робота	50	64
всього	90	90

6. Технічне й програмне забезпечення/обладнання – доступ до мережі Internet за умови змішаного формату курсу, конспект лекцій, система мультимедійних презентацій та засоби інтерактивного навчання, мультимедійне забезпечення в порталі ZOOM.

7. Зміст освітнього компонента:

Лекційні заняття			
	Опис змісту навчання (теми)	ДФ год.	ЗФ год.
Тема 1.	Конституціоналізм - публічно-правова система конституційної організації сучасного суспільства та держави.	2	2
Тема 2.	Категорії сучасного українського конституціоналізму.	2	
Тема 3.	Вчення про конституцію. Зародження та розвиток Української Конституції та конституціоналізму.	2	2
Тема 4.	Змістовно-структурна характеристика Конституції України.	2	2
Тема 5.	Функціональний механізм сучасного українського конституціоналізму. Організаційно-правове забезпечення реалізації Конституції України.	2	2
Тема 6.	Проблеми тлумачення Конституції України та адаптації до законодавства Європейського Союзу.	2	2
Тема 7.	Роль сучасного конституціоналізму в євроінтеграційних процесах України.	2	

Семінарські, практичні заняття			
	Опис змісту навчання (теми)	ДФ год.	ЗФ год.
Тема 1.	Конституціоналізм - публічно-правова система конституційної організації сучасного суспільства та держави.	2	2
Тема 2.	Категорії сучасного українського конституціоналізму.	2	2
Тема 3.	Вчення про конституцію. Зародження та розвиток Української Конституції та конституціоналізму.	2	-
Тема 4.	Змістовно-структурна характеристика Конституції України.	2	-
Тема 5.	Функціональний механізм сучасного українського конституціоналізму. Організаційно-правове забезпечення реалізації Конституції України.	4	-

Тема 6.	Проблеми тлумачення Конституції України та адаптації до законодавства Європейського Союзу.	4	2
Тема 7.	Роль сучасного конституціоналізму в євроінтеграційних процесах України.	-	-

Самостійна робота			
Опис змісту навчання (наприклад, теми або видинавчальної активності)		ДФ год.	ЗФ год.
Тема 1.	Конституціоналізм - публічно-правова система конституційної організації сучасного суспільства та держави.	5	9
Тема 2.	Категорії сучасного українського конституціоналізму.	10	9
Тема 3.	Вчення про конституцію. Зародження та розвиток Української Конституції та конституціоналізму.	10	9
Тема 4.	Змістовно-структурна характеристика Конституції України.	5	9
Тема 5.	Функціональний механізм сучасного українського конституціоналізму. Організаційно-правове забезпечення реалізації Конституції України.	10	9
Тема 6.	Проблеми тлумачення Конституції України та адаптації до законодавства Європейського Союзу.	10	9
Тема 7.	Роль сучасного конституціоналізму в євроінтеграційних процесах України.	10	10

Індивідуальні завдання		
Опис змісту індивідуального завдання		ДФ год.
		ЗФ год.
Підготовка реферату (доповіді) або презентації в межах питань, що розглядаються на лекційних та практичних заняттях. Доповідь являє собою інформаційне повідомлення.		10
		10

8. Система оцінювання

Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою.

9. Шкала оцінювання

Сума балів за 100-бальною шкалою	Оцінка в ЄКТС	Значення оцінки ЄКТС	Критерії оцінювання	Оцінка за національною шкалою	
				Екзамен	Залік
90-100	A	відмінно	здобувач вищої має глибокі і системні знання, вміє узагальнювати теоретичний матеріал, співвідносити загальні знання з конкретними ситуаціями; засвідчив уміння критично оцінювати варіантні підходи щодо сутності норм та уявлень; оволодів навиками аналізувати, моделювати та адекватно оцінювати ситуацію; обізнаний з науковими працями вітчизняних та зарубіжних спеціалістів в даній галузі; матеріал викладає логічно, послідовно та переконливо; самостійно розкриває власні обдарування і нахили	відмінно	Зараховано
82-89	B	дуже добре	Здобувач вищої освіти вільно володіє вивченим	добре	

			обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна.		
74-81	C	добре	Здобувач вищої освіти вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок.		
64-73	D	задовільно	Здобувач вищої освіти відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих.	задовільно	
60-63	E	достатньо	Здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні.		
35-59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання семестрового контролю	Здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу.	незадовільно	Не зараховано
0-34	F	Незадовільний з обов'язковим повторним вивченням залікового кредиту	Здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів.		

10. Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання: Завдання, які виконуються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (половина балів з максимально можливих). Перескладання модулів відбувається із дозволу Директора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності: визначається Законами України «Про освіту», «Про вищу освіту», Положенням «Про дотримання академічної доброчесності в Івано-Франківському навчально-науковому юридичному інституті НУ «ОЮА»». Дотримання академічної доброчесності передбачає:

самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);

посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;

дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;

надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Політика щодо відвідування: Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання.

Вимоги до семінарських занять	Семінарські заняття передбачають обговорення питань теми, розгляд нормативно-правової бази, проведення дискусій з основних проблем і питань, які розглядаються на семінарському занятті. Робота на семінарському занятті передбачає усне та письмове опитування.
Вимоги до індивідуальної роботи	При написанні рефератів з навчальної дисципліни «Сучасний конституціоналізм» студенти повинні не лише здійснити реферування теоретичного матеріалу, але й ознайомитись і опрацювати спеціальну літературу та нормативно-правові акти, які стосуються обраної теми роботи та провести її детальний теоретико-прикладний аналіз.
Вимоги до самостійної роботи	Самостійна робота здобувачів вищої освіти полягає в опрацюванні проблемних теоретичних та практичних питань, написанні рефератів, есе, тез та статей. Виконання самостійної роботи оцінюється під час проведення семінарського заняття у вигляді опитування в тому числі за питаннями, які виносяться на самостійну роботу.
Умови підсумкового контролю	Підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти здійснюється за результатами поточного контролю, екзамену

11. Рекомендована література

11.1. Основна:

1. Бориславська О. М. Європейська модель конституціоналізму: системно-аксіологічний аналіз : монографія. Львів. нац. ун-т ім. І. Франка, Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків : Право, 2018. 384 с.
2. Бринцев В. Д. Судовий конституціоналізм в Україні: доктрина і практика формування : у 2 кн. : монографія. Нац. юрид. ун-т ім. Я. Мудрого. Харків : Право, 2013. Кн. 2. 2015. 376 с.
3. Гультай М. М. Історичні витoki вітчизняного конституціоналізму: звичаї, традиції, пам'ятки права та філософські концепції : монографія. Київ : Юрінком Інтер, 2017. 240 с.
4. Качурінер В. Л. Конституційне право України : навчально-методичний посібник. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2022. 258 с. URL: <http://dspace.onua.edu.ua/handle/11300/24206>
5. Кінаш Н. Б. Загальноєвропейські принципи громадянства: національно-правовий аспект реалізації: монографія. Івано-Франківськ: Місто НВ, 2023. 248 с.
6. Козаченко А. І. Історія розвитку конституціоналізму в Україні: Навч. посібник. Полтава: "Астрія", 2020. 217 с.
7. Конституційне право України / авт. колектив Терлецький Д.С. та ін. : навч.-метод. посіб. Одеса : Фенікс, 2020. 242 с.
8. Конституційне право України : підручник / Т.М. Слінько, Л.І. Летнянчин, В.П. Колісник та ін.; за заг. ред. Т. М. Слінько. Харків: Право, 2020. 592 с.
9. Конституційне право України. Повний курс : Навчальний посібник / за загальною редакцією Совгіря О.В., Шукліна Н.Г. Видавництво: Юрінком Інтер. 2023. 556 с.
10. Конституційне право: підручник / за загальною редакцією М.І. Козюбри. / Ю.Г. Барабаш, О.М. Бориславська, В.М. Венгер, М.І. Козюбра, О.М. Лисенко, А.А. Мелешевич. К.: ВАІТЕ, 2021. 528 с.
11. Крусян А. Р. Сучасний український конституціоналізм : монографія. К. : Юрінком Інтер, 2010. 560 с.
12. Проблеми сучасної конституціоналістики : навч. посіб. / Нац. ун-т "Одес. юрид. акад.". Вип. 3 : Сучасний український конституціоналізм / за ред. А. Р. Крусян. Одеса : Фенікс, 2015. 526 с.

13. Речицький В. В. Неформальний конституціоналізм. Харків : Права людини, 2018. 356 с.

14. Селіванов А. О. Конституційне правосуддя в Україні : (автор. спецкурс) : навч.-метод. посіб. / А. О. Селіванов ; Нац. юрид. ун-т ім. Я. Мудрого. Харків ; Київ : Логос, 2018. 94 с.

15. Український конституціоналізм: історія та перспективи розвитку : навч.-метод. посібник для здобувачів вищої освіти ступеня «доктор філософії» у галузі права 081 «Право» за спеціальністю «Фундаментальна юриспруденція». Аспірантура Національного університету «Одеська юридична академія» [Електронне видання] / Н. В. Сфремова. Одеса : Фенікс, 2022. 59 с.

16. Шаповал В. М. Сучасний конституціоналізм: Монографія. К.: Юридична фірма "Салком"; Юрінком Інтер, 2005. 560 с.

Нормативні акти:

1. Акт проголошення незалежності України від 24 серпня 1991 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1427-12#Text>

2. Виборчий кодекс України від 19 грудня 2019 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/396-20>

3. Декларація про державний суверенітет України від 16 липня 1990 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/55-12#Text>

4. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод: Рада Європи від 04.11.1950 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text

5. Конституція України від 28 червня 1996 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>

6. Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту: Закон України від 8 липня 2011 р. № 3671-VI. – № 142. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3671-17#Text>

7. Про всеукраїнський референдум: Закон України від 26 січня 2021 р. № 1135-IX URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1135-20#Text>

8. Про добровільне об'єднання територіальних громад: Закон України від 5 лютого 2015 р. № 157-VIII. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/157-19#Text>

9. Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України: Закон України від 15 квітня 2014 р. № 1207-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1207-18#Text>

10. Про забезпечення права на справедливий суд: Закон України від 12 лютого 2015 р. № 192-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/192-19#Text>

11. Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства: Закон України від 22 вересня 2011 р. № 3773-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3773-17#Text>

12. Про правонаступництво України: Закон України від 12 вересня 1991 р. № 1680-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1543-12#Text>

13. Про прокуратуру: Закон України від 14 жовтня 2014 р. № 1697-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18#Text>

14. Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні: Закон України від 11 грудня 2003 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1382-15#Text>

15. Про відновлення дії окремих положень Конституції України: Закон України від 21 лютого 2014 р. № 742-VII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/742-18#Text>

16. Про громадські об'єднання: Закон України від 22 березня 2012 р. № 4572-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4572-17#Text>

17. Про громадянство України: Закон України від 18 січня 2001 р. № 2235-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2235-14#Text>

18. Про імміграцію: Закон України від 7 червня 2001 р. № 2491-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2491-14#Text>

19. Про міжнародні договори України: Закон України від 29 червня 2004 р. № 1906-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1906-15#Text>
20. Про Національну поліцію: Закон України від 2 липня 2015 р. № 580-VIII URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/580-19>
21. Про політичні партії в Україні: Закон України від 5 квітня 2001 р. № 2365-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2365-14#Text>
22. Про приєднання України до Конвенції про статус біженців та Протоколу щодо статусу біженців: Закон України від 10 січня 2002 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2942-14#Text>

Підручники, посібники, наукові праці:

11.2. Допоміжна:

1. Проблеми сучасної конституціоналістики : навч. посіб. Вип. Конституційне гуманітарне право / [Н.В. Аніщук, М.В. Афанасьєва, Н.М. Бакаянова та ін.] ; за заг. ред. А.Р. Крусян, А.А. Єзерова. К. : Юрінком Інтер, 2018. 524 с.
2. Речицький В.В. Неформальний конституціоналізм. Харків: Права людини, 2018. 356 с.
3. Савчин М.В. Сучасні тенденції конституціоналізму у контексті глобалізації та правового плюралізму: монографія. Ужгород: РІКУ, 2018. 439 с.
4. Савчин М. Порівняльне конституційне право : навч. посібник. Київ : Юрінком Інтер, 2019. 328 с.
5. Шаповал В.М. Феномен конституційного права: монографія. Київ, 2017. 423 с.
6. Шаповал В.М. Конституційне право зарубіжних країн : акад. курс : підручник. Київ: Юрінком Інтер, 2018. 461 с.

11.3. Інформаційні ресурси в Інтернеті:

<http://www.president.gov.ua> – Президент України
<http://www.rada.gov.ua> – Верховна Рада України
<http://www.ombudsman.kiev.ua> – Уповноважений Верховної Ради з прав людини
<http://www.kmu.gov.ua> – Кабінет Міністрів України
<http://www.minjust.gov.ua> - Міністерство юстиції України
<http://www.scourt.gov.ua> – Верховний Суд
<http://www.ccu.gov.ua> - Конституційний Суд України
<https://www.gr.gov.ua> – Офіс Генерального прокурора
<http://www.niss.gov.ua> – Національний інститут стратегічних досліджень
<http://parlament.org.ua> - Лабораторія законодавчих ініціатив
<http://nbuv.gov.ua> - Національна бібліотека ім. В.І. Вернадського

**Асистент кафедри міжнародного,
конституційного та адміністративного
права**

Віталій ГОНДУРАК